

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

(Επαναληπτικό στα κείμενα XXXVII - XL)

A. KEIMENA

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω αποσπάσματα:

- I. In eum locum res deducta est, ut*, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, **salvi** esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus **furor** omnes invaserat, ut* pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa **victoria**: ea victōres ferociōres impotentioresque reddit, ut*, etiamsi natūrā tales non sint, **necessitāte** esse cogantur.
(Lectio XXXVII)
- II. Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; **ex aere** quoque faciēbat. Si* marmor **illi** obtulisses, si* viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā **fieri optimum** posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si* licēbit, in divitiis explicābit, si minus*, in paupertāte; si* poterit, in patriā, si minus*, in exilio; si* poterit, imperātor, si minus*, miles; si* poterit, integer, si minus*, debilis. Quamcumque fortūnam acceperit, **aliquid** ex illa memorabile efficiet.
(Lectio XXXIX)
- III. **Cuius** voluntāti nemo obviam ire audēbat; **solus** Quintus Mucius Scaevola **augur** de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans **ei** instāret, dixit is Sullae: «Licet* mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet* mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi* senex et **corpore** infirmo sum, semper tamen meminero urbem **Rōmam** et Italiam a Mario **conservātam esse**».
(Lectio XL)

ΜΕΡΟΣ Β': ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να εντοπίσετε και να γράψετε τέσσερις (4) λέξεις της λατινικής που παρουσιάζουν σημασιολογική και ετυμολογική συγγένεια με την ελληνική γλώσσα (αρχαία ή νέα), δηλώνοντας και τη σχετική ελληνική λέξη. Να εξαιρεθούν τα κύρια ονόματα.

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να γράψετε μία (1) ετυμολογικώς και σημασιολογικώς συγγενή λέξη, προερχόμενη από κάποια από τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες, δηλώνοντας και τη γλώσσα προέλευσης (αγγλική ή γαλλική ή γερμανική ή ισπανική ή ιταλική) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

- * *casus*
- * *pertinērent*
- * *furor*
- * *necessitate*
- * *obtulisses*
- * *paupertāte*
- * *materiam*
- * *quale*
- * *integer*
- * *debilis*
- * *memorable*
- * *audēbat*
- * *sententiam*
- * *dicere*

2. Να υποδείξετε πού πρέπει να τονιστούν οι λέξεις που ακολουθούν (από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση) και να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

nequeāmus

miserius

dicere

Phidias

Μαρία Παναγιώτου

Λύκειο και ΤΕΣΕΚ Πόλεως Χρυσοχούς

exilio
mortem

3 α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τις πτώσεις της στήλης Β'. Στη στήλη Β' περισεύουν τρεις (3) επιλογές.

A' Στήλη	B' Στήλη
α) res	1. αφαιρετική πληθυντικού
β) nihil	2. δοτική πληθυντικού
γ) simulacra	3. αφαιρετική ενικού
δ) illa	4. ονομαστική ενικού
ε) voluntati	5. δοτική ενικού
στ) militum	6. αιτιατική ενικού
	7. γενική πληθυντικού
	8. ονομαστική πληθυντικού
	9. αιτιατική πληθυντικού

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

casus, omnia, civili marmor, Eodem, integer, cuius, nemo, agmina, mihi, senex

γ) Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω τύπων (μονολεκτικά). Στην περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

salvi, miserius, misera, ferociores, impotentiores (XXXVII)

viliorem, optimum, integer, debilis, memorabile (XXXIX)

senex, infirmo, celerrime (XL)

4. Να τρέψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο.

α. **deducta est** : β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα και των δυο φωνών

β. destiti : β' πληθυντικό της υποτακτικής του παρατατικού και παρακειμένου

γ. cogantur : γενική του πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους του γερουνδιακού και της μετοχής του μέλλοντα.

δ. premi : αρχικοί χρόνοι.

ε. sciebat : β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα και απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή.

στ. fecisset: α' πληθυντικό πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα και υπερσυντελικού στη μέση φωνή.

ζ. obtulisses: β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής, προστακτικής ενεστώτα και απαρέμφατο στη μέση φωνή.

η. poterit: απαρέμφατο ενεστώτα και μετοχή ενεστώτα αρσενικού γένους

θ. ire : β' ενικό του ενεστώτα και του μέλλοντα της προστακτικής της ίδιας φωνής

noluit : β' πληθυντικό του ενεστώτα όλων των εγκλίσεων

circumsedisti : αιτιατική του σουπίνου και αιτιατική του ενικού αριθμού του αρσενικού γένους του γερουνδιακού

5. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- Haec postquam Scipioni a domesticis relati sunt.
- Bonis viris libenter leges servandas sunt.
- In Africam cum hostibus pugnatu abiit.
- Dum Caecilia vixerit, Metellus eam multum amavit

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Senātum armātus coegerat, velut si urbs occupāta erat.
- ii. Senātum armātus coegerat, velut si urbs occupāta fuerit.
- iii. Senātum armātus coegerat, velut si urbs occupāta esset.
- iv. Senātum armātus coegerat, velut si urbs occupāta fuit.

6. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους που είναι υπογραμμισμένοι στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση:

salvi, furor, victoria, necessitate, ex aere, illi, fieri, optimum, aliquid, Cuius, solus, augur, ei, corpore, Romam, conservātam esse

7. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα.

- Eodem modo sapiens virtutem, si licebit, in divitiis explicabit, si minus, in paupertatem.
- Tu illum premi putas malis?

8. α) Να αντικαταστήσετε το *debeo* + απαρέμφατο (=ενεργητ. σύνταξη) από τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας. Όπου χρειάζεται, να δηλώσετε το ποιητικό αίτιο. (ΠΡΟΣΟΧΗ στην προσωπική ή απρόσωπη σύνταξη)

- Caesar vulneribus belli mederi debuerat.
- Cicero Romae vim confirmare debebit

β) Να εκφραστεί ο σκοπός με όλους τους άλλους δυνατούς τρόπους:

Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur.

9. Να μετατρέψετε τις ευθείες ερωτήσεις σε πλάγιες χρησιμοποιώντας το ρήμα εξάρτησης που σας δίνεται κάθε φορά. Μην ξεχνάτε την ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ της υποτακτικής.

- Tu illum premi putas malis? (Seneca rogat amicum suum)
- Tu illum premi putas malis? (Seneca rogat amicum suum)

10. Να μετατραπούν οι μετοχές με μαύρα γράμματα σε δευτερεύουσες προτάσεις.

- Sulla, **occupata** urbe, senatum armatus coegerat.
- Solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re **interrogatus** sententiam dicere noluit.

11. Να μετατραπούν σε μετοχές οι προτάσεις με μαύρα γράμματα.

- Sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnare cuperent, **etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius.**
- **Si marmor illi obtulisses, si viliores materiam, fecisset tale,** quale ex illa fieri optimum posset.

12. Να αναγνωρίσετε τις πιο κάτω προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων):

- ut salvi esse nequeamus
- etiamsi natura tales non sint

- quorum auxilio Victoria parta sit
- ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur.
- Cum Sulla minitans ei instaret
- Etsi senex et corpore infirmo sum

13. Να αναγνωρίσετε τους πιο κάτω υποθετικούς λόγους και να τους τρέψετε στο είδος που σημειώνεται εντός παρενθέσεως.

- Si marmor illi obtulisses, si viliores materiam, fecisset tale.
(α' είδος στο παρόν και μέλλον)
- Eodem modo sapiens virtutem, si licebit, in divitiis explicabit.
(β' είδος στο παρόν και παρελθόν)

14. Να αποδώσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

Hannibal, Hamilcaris filius, Karthaginiensis. Si verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superaverit, non est infitiandum Hannibalem tanto praestitisse ceteros imperatores prudential, quanto populus Romanus antecedit fortitudine cunctas nationes.

(Cornelius Nepos, *Hannibal* 1, 1, 1-2)

Λεξιλόγιο

Hamilcar-aris = ο Αμίλκας

Ut (+υποτ.) = ότι

infitor (αποθ.1) = αρνούμαι

praesto -stiti-stitum-stare = υπερέχω

antecedo-cedi-cessum-cedere = ξεπερνάω

15. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Μετά από λίγα χρόνια, αφού γεννήθηκε η μικρότερή του κόρη, εκείνος πήγε στη Μακεδονία για να πολεμήσει τους εχθρούς της πολιτείας με ισχυρότερες στρατιωτικές δυνάμεις από τους στρατιώτες και τα πλοία ; του Αννίβα.